

TLAČOVÁ SPRÁVA

1. september 2021

Námorná doprava v EÚ: v prvej správe o vplyve na životné prostredie sa uznáva značný pokrok dosiahnutý smerom k udržateľnosti a potvrdzuje sa, že na prípravu na rastúci dopyt je potrebné vynaložiť väčšie úsilie

Námorná doprava zohráva a bude naďalej zohrávať zásadnú úlohu v svetovom a európskom obchode a hospodárstve. V posledných rokoch odvetvie námornej dopravy prijalo významné opatrenia na zmiernenie svojho vplyvu na životné prostredie. Pred plánovaným nárastom celosvetového objemu lodnej dopravy sa [v novej správe](#) po prvýkrát odhaľuje plný rozsah vplyvu odvetvia námornej dopravy EÚ na životné prostredie a identifikujú sa výzvy na dosiahnutie udržateľnosti.

Keďže 77 % európskeho zahraničného obchodu a 35 % celkového obchodu (z hľadiska hodnoty) medzi členskými štátmi EÚ prebieha po mori, námorná doprava je kľúčovou súčasťou medzinárodného dodávateľského reťazca. Napriek [poklesu zaznamenanému v lodnej doprave v roku 2020](#) v dôsledku pandémie ochorenia COVID-19 sa očakáva, že toto odvetvie bude v nadchádzajúcich desaťročiach výrazne rásť, a to aj vďaka rastúcemu dopytu po primárnych zdrojoch a kontajnerovej lodnej doprave.

V tejto súvislosti je [správa o vplyve európskej námornej dopravy na životné prostredie](#), ktorú dnes zverejnila [Európska environmentálna agentúra](#) a [Európska námorná bezpečnostná agentúra](#), prvým komplexným preskúmaním stavu tohto odvetvia. Zo správy vyplýva, že lode produkujú 13,5 % všetkých emisií skleníkových plynov z dopravy v EÚ, čo je menej než sú emisie z cestnej dopravy (71 %) a z leteckej dopravy (14,4 %). Emisie oxidu siričitého (SO₂) z lodí, ktoré kotvia v európskych prístavoch, dosiahli v roku 2019 približne 1,63 milióna ton, pričom táto hodnota by mala v nadchádzajúcich desaťročiach naďalej klesať z dôvodu prísnejších environmentálnych pravidiel a opatrení.

Podľa odhadov námorná doprava prispela k tomu, že hladina podmorského hluku sa vo vodách EÚ v rokoch 2014 až 2019 viac než zdvojnásobila a je zodpovedná za polovicu všetkých nepôvodných druhov, ktoré sa od roku 1949 objavili v európskych moriach. Napriek tomu, že objem ropy prepravovanej po mori neustále narastá, za posledné desaťročie došlo vo vodách EÚ len k ôsmim prípadom náhodného úniku ropy stredného alebo väčšieho rozsahu z ropných tankerov z celkového počtu 62 prípadov takýchto únikov na celom svete.

V spoločnej správe sa posudzuje súčasný stav nových riešení v oblasti udržateľnosti námornej dopravy vrátane alternatívnych palív, batérií a dodávok pobrežnej elektrickej energie a poskytuje sa komplexný obraz o ich zavádzaní v EÚ. Uvádza sa v nej aj budúce výzvy, ktoré pre toto odvetvie predstavuje zmena klímy, vrátane možného vplyvu zvyšovania hladiny morí na prístavy.

„V našej stratégii udržateľnej a inteligentnej mobility sa jasne uvádza, že všetky druhy dopravy vrátane lodnej sa musia stať udržateľnejšími, inteligentnejšími a odolnejšími. Hoci námorná doprava v posledných rokoch zlepšila svoju environmentálnu stopu, stále čelí veľkým výzvam, pokiaľ ide o dekarbonizáciu a znižovanie znečistenia. Na základe všetkých najnovších dôkazov je cieľom našich politík pomôcť tomuto odvetviu čeliť uvedeným výzvam prostredníctvom maximálneho možného využitia inovatívnych riešení a digitálnych technológií. Námorná doprava tak môže naďalej rásť a uspokojovať každodenné potreby

našich občanov v súlade so životným prostredím, pričom si stále zachová konkurencieschopnosť a bude naďalej vytvárať kvalitné pracovné miesta," povedala **Adina Văleanová**, komisárka EÚ pre dopravu.

„Táto spoločná správa nám poskytuje vynikajúci prehľad súčasných a budúcich výziev súvisiacich s námornou dopravou. Posolstvo je jasné: v nasledujúcich rokoch sa očakáva nárast námornej dopravy a pokiaľ nebudeme konať už teraz, toto odvetvie bude produkovať čoraz viac emisií skleníkových plynov, látok znečisťujúcich ovzdušie a podmorského hluku. Hladká, ale rýchla transformácia tohto odvetvia má zásadný význam pre splnenie cieľov Európskej zelenej dohody a posun smerom k uhlíkovej neutralite. Vytvorila sa tým aj nové hospodárske príležitosti pre európsky dopravný priemysel ako súčasť potrebného prechodu na udržateľné modré hospodárstvo. Výzva je obrovská, máme však technológie, zdroje a vôľu na ňu odpovedať," povedal **Virginijus Sinkevičius**, európsky komisár pre životné prostredie, oceány a rybárstvo.

„Udržateľnosť podporovaná inováciami je pre lodnú dopravu príležitosťou dokončiť transformáciu v rovnakom rozsahu, ako bolo nahradenie plachiet parou. Táto nová námorná revolúcia bude závisieť od lodí vyvinutých prostredníctvom vyspelých technológií a digitálnych riešení, ale aj od viacvrstvového, plne inkluzívneho procesu na vnútroštátnej, európskej a medzinárodnej úrovni, ktorý zahŕňa aspekty bezpečnosti a ochrany, ako aj sociálne a environmentálne aspekty. Rozhodujúca je však aj úloha lodnej dopravy ako článku v nadnárodnom logistickom reťazci. To znamená, že každá časť tohto reťazca – počnúc prístavmi až po lodiarsky priemysel, počnúc prepravcami až po súkromný a verejný finančný sektor – musí byť zahrnutá do nášho úsilia o udržateľnosť," povedala **Maja Markovčičová Kostelacová**, výkonná riaditeľka agentúry EMSA.

„Zatiaľ čo odvetvie námornej dopravy v Európe zohráva z hľadiska nášho hospodárskeho blahobytu kľúčovú úlohu, z tejto správy jasne vyplýva, že námorná doprava v Európe a celé medzinárodné spoločenstvo lodnej dopravy má naliehavú zodpovednosť za zintenzívnenie úsilia o zníženie environmentálnej stopy tohto odvetvia. Hoci sa už podnikli kroky na základe európskych a medzinárodných politík, na zásadný posun smerom k udržateľnému odvetviu námornej dopravy, ktoré prispieva k zabezpečeniu budúceho blahobytu a prežitiu našich najcitlivejších ekosystémov a pobrežných oblastí a blahobytu Európanov, je potrebné vykonať oveľa viac," uviedol **Hans Bruyninckx**, výkonný riaditeľ agentúry EEA.

Kľúčový vplyv na životné prostredie

- **Emisie skleníkových plynov:** lode kotviace v prístavoch EÚ a Európskeho hospodárskeho priestoru celkovo vyprodukovali v roku 2018 približne 140 miliónov ton emisií CO₂ (približne 18 % všetkých emisií CO₂ vyprodukovaných námornou dopravou na celom svete v uvedenom roku).
- **Znečisťovanie vzduchu:** v roku 2019 predstavovali emisie oxidu siričitého (SO₂) z lodí kotviacich v európskych prístavoch približne 1,63 milióna ton, čo je približne 16 % celosvetových emisií SO₂ z medzinárodnej lodnej dopravy.
- **Podmorský hluk:** lode vytvárajú hluk, ktorý môže ovplyvniť morské druhy rôznymi spôsobmi. Odhaduje sa, že v období rokov 2014 až 2019 sa vo vodách EÚ viac než zdvojnásobila nahromadená energia vyžarovaného podmorského hluku. Kontajnerové lode, lode na osobnú dopravu a tankery produkujú najvyššie emisie hluku v dôsledku používania lodnej skrutky.
- **Nepôvodné druhy:** celkovo od roku 1949 zodpovedá odvetvie námornej dopravy za najväčší podiel nepôvodných druhov zavlečených do morí v EÚ – takmer 50 % všetkých druhov, pričom najväčší počet sa nachádza v Stredozemnom mori. Celkom 51 druhov je klasifikovaných ako druhy s vysokým vplyvom, čo znamená, že môžu ovplyvniť ekosystémy a pôvodné druhy. V správe sa takisto uvádza, že pri posudzovaní úplného vplyvu na biotopy a druhy je k dispozícii len obmedzený objem údajov.

- **Znečistenie ropou:** z celkového počtu 18 veľkých náhodných ropných škvŕn, ku ktorým došlo od roku 2010 na celom svete, sa len tri nachádzali v EÚ (17 %); lepšie monitorovanie, presadzovanie a informovanosť pomáhajú znižovať výskyt prípadov znečistenia ropou, hoci množstvo ropy prepravovanej po mori už 30 rokov stabilne rastie.

Smerovanie k trvalej udržateľnosti

Námorná doprava v EÚ čelí rozhodujúcemu desaťročiu prechodu na hospodárske, sociálne a environmentálne udržateľnejšie odvetvie. Väčšina lodí prichádzajúcich do EÚ už znížila v porovnaní s rokom 2008 rýchlosť až o 20 %, čím podľa správy došlo aj k zníženiu emisií.

Navyše sa objavujú netradičné palivá a energetické zdroje, ako sú biopalivá, batérie, vodík alebo amoniak ako možné alternatívy pre lodnú dopravu s potenciálom dekarbonizovať odvetvie a smerovať k nulovým emisiám. Dodávka pobrežnej elektrickej energie (keď lode počas kotvenia v prístave vypínajú motory a pripájajú sa k zdroju energie na pevnine) môže takisto poskytnúť čistý zdroj energie v námorných a vnútrozemských prístavoch.

ODKAZ NA SPRÁVU A PREHĽAD

EEA: <https://www.eea.europa.eu/publications/maritime-transport/>

EMSA: <http://www.emsa.europa.eu/emter>

KONTAKTNÉ OSOBY PRE MÉDIÁ

- **EMSA:** Ruth McDonaldová: Ruth.MCDONALD@emsa.europa.eu; mobil +351 913 151 610
- **EEA:** Antti Kaartinen: Antti.Kaartinen@eea.europa.eu; mobil: +45 2336 1381
- **EEA:** Constant Brand: Constant.Brand@eea.europa.eu; mobil: +45 2174 1872